

JOSEF KARLSSON.

Minnesanteckningar från samtal med JOSEF KARLSSON från Gammelsby. Han var 92 år då i april 1976. Han bor nu på Solgården i ödeshög. Harry Pharmansson, från Harsbol, var också med.

Josefs släkt har ägt gården i Gammelsby i 5-6 generationer. (Gården Gammelsby 1:6). Hela Gammelsby omfattar 1/2 mantal. Josefs farfar kom från Klämmestorp. Josefs far dog 1920. Han var bonde och slaktare men byggde också Bultsbol missionshus på 1880-talet. Han hade 8 barn. Josef gifte sig 1927 med Karin från St. Renemo.

Torp under Gammelsby:

- Antons
- Bergs. Fredriksson. Här bodde också Hugo Stavlid.
- Sköldastället. Magnusson . Fredrik Andersson bodde här till 1948.
- Ytterligare ett torp med körsbärsträd. Antons far bodde där.

Gammelsbyåna som rinner genom byn och sen ut i Visjö.:
Sågar fanns vid Lövsta, Bodebol (flyttades till Tällekullen) och i Gammelsby. Kallad Gammelsbysågen som låg vid Sågarevallen. Där fanns också en kvarn.
I åna fanns väldigt mycket fisk. Josef snarade gäddor på vårarna.

Sunneby (granngården): Josef berättade om Karolinegården. Där bodde Karolin vid såga. Ett annat ställe var Ströms (kallat Strömmatorpet) Här bodde Hulda Ström (även hennes make) Hon flyttade till Holken och blev hushållerska till Oskar Johansson. "Spankens" kallade Josef ett ställe i Sunneby. Där hade han som liten blivit skrämmd av Spanken som kröp ut ur sin stuga.

Sunneshö (granngården) "Gripagården". Leifes gård: hade följande torp:

- "Fängtatorpet. Här bodde Oskar Johansson "Fängte". Han hörde till de fattigaste i östergötland. Hans mor var tiggerska i bygden.
- Brantatorpet vid sjön.
- Klings på gränsen mot Skälaby. Här bodde Frits Hadd.
- Urastället.

Grytemon: Ligger på Gammelsby marker nära Sunneby. Två söner, en från vardera gården i Gammalsby rymde till skogs under 30 åriga kriget. I ett stenhög vid ett stort berg hade se en gryta med vars hjälp de överlevde flykten.

Gårdarna i Torp och Gammelsby bytte socken 1928 eller 1929 från St.Aby till ödeshög.

Efter laga skiftet hade nybyggda hus med ca 20 tunnland mark ett taxeringsvärde på 700 kr.

Under nödåren på 1860-talet räddades man här i bygden av att man fick köpa rysk råg i Klämmestorp, för 85 kr/tunna. Värsta torkåret gick korna ut i sjöarna och fastnade.

Under första världskriget var det ransonering. Alla fick äta blandsäd. Man plockade mängder med grankottar, hektolitervis, för att elda tågen i ödeshög med.

Priserna var efter första världskriget mycket bra. Dock föll de kraftigt 1921/22 och 1929. 1921 fick man på vintern 85 kr för en famn ved. Vid midsommar var samma mängd värd 21 kr. (Även en slaktad gris kunde vara värd upp emot 1000 kr. ej Josefs uppgift.)

På 1930-talet kostade 10 tjog ägg 5 kr. En ko kostade 30 kr.

1934 blev priserna bättre.

1878 tjänade Josefs mor 60 kr/år som hushållerska.

Hur "Lampåkern" fick sitt namn: En farbroder högg sig i foten. Han sprang hem och hämtade nockaväv (spindelväv) och säck och band om. Det läkte bra men han fick gå 3 veckor och "lampa". (lata sig).

En kvinna i Basliden som hette Sanna sydde kläder åt folk i bygden.

Ca 1910 hade Josefs far 4-5 kor, 1 häst och 1 par oxar. Josef hade själv ca 10 , 2 hästar. få grisar, enstaka får och höns.

En ny ladugård byggdes 1926/27 för 3300 kr. Byggare var Eskil Karlsson i Tingstad som hade 30-35 öre i timmen.

I Gammelsby bodde på Bergs en skinnberedare. Han var hemskt snål och rädd om sina skinn. Han fick åka med Josefs far till stan. Han drack alltid kaffe där påtåren kostade pengar. "Vill du ha påtår Kalle? Jag vill inget ha!"

Josefs far sa alltid: " Fattigdomen är inte tung att bära om många bär den". "Utän gardiner och trän (krukväxter) - inget hem."

Man odlade rovor på mossarna till djuren och humle till dricka.

Man plockade mycket blåbär och lingon men ingen svamp.

"Kårda ull". Dialekt för kårda ull. Även verktyget hette "kårda".